СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 185. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 10 серпня 1932. VOL. XL. No. 185. Jersey City, N. J., Wednesday, August 10, 1932. THREE CENTS.

УРЯДОВА ОБЯВА ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

СТИМСОН РОЗЯСНЮЄ СТАНОВИЩЕ УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — Генрі Л. Стимсон, секретар стейту, себто щось у роді премієра міністрів, у кабінеті президента Гувера, виголосив тут на одному бенкеті промову про становище американського уряду в заграничній політиці. Промова звернула на себе загальну увагу як частина виборчої кампанії републиканської партії.

Стимсон заявив, що американський уряд уважає зайвим якийнебудь додаток до пакту Келоґа зперед чотирох літ. Спеціяльно не треба додавати нової умови, що вразі загрози війни держави мають нарадитися про запобіження їй, бо — так каже Стимсон в імени американського уряду — це вже знаходиться в пакті Келоґа. Консультацію держав Стимсон уважає як дуже важний засіб для запобіження війні, бо конференція держав є висловом опінії світа, а в нинішні часи кожда держава мусить числитися з можливістю осуду її політики цілим світом.

Як примір уживання такого апелю до публичної опінії світа Стимпсон навів американський протест у справі японської політики на Далекому Сході.

НЮЙОРСЬКА БІРЖА ДАЛІ ЙДЕ ВГОРУ.

НЮ ЙОРК. — Хоч богато сподівалося в скорім часі обниження шерів на біржі, заповіджене закупно бавовни фабрикантами й банкирами далі підбехтало вгору біржеву гру. В понеділок продано найбільше шерів від жовтня 1930 р. Шери ці йшли вгору на 2 до 9 пунктів.

З ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Американка Міс Медисон добула чемпіонат у жінок на віддаль 100 метрів. Американець Микі Райлі [illegible]ден побив противників у нуркуванню зі скоком.

Підчас гри в водне польо прийшло до крикливої сцени, коли Бразилійці з допомогою Мадярів стали протестувати проти рішення розємного судді. Викликано поліцію й авантура вспокоїлася.

Неофіціяльне числення пунктів подає, що Америка має 418 і пів, Італія 114 і пів, Фінляндія 105, Швеція 103, Франція 99, Німеччина 92 пункти.

ЗА ВБИЙСТВО МІЛІОНЕРА АРЕШТОВАНО ЖІНКУ-АКТОРКУ.

ВЕНТВОРТ (Норт Каролайна).—Лава присяжних суддів постановила поставити на суд за вбийство міліонера З. Смита Рейнолдса, тютюнового міліонера, його приятеля Алберта Вокера та його жінку, Лібі Голмен. Вокера арештовано сейчас по рішенню присяжних, а жінка ховалася кілька днів і зголосилась аж у понеділок.

Її адвокати за той час уже полагодили справу „бейлу”, так, що як тільки суд установив „бейл” на 25,000 долярів, вона цю суму зложила й вийшла на волю.

Перед своїм подружем пані Рейнолдс була відомою співачкою в популярній оперетці на Бродвею в Ню Йорку.

І КУЛАЧНИЙ БОРЕЦЬ БУДЕ БРАТИ УЧАСТЬ У ВИБОРЧІЙ АҐІТАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Джін Тоні, колишній чемпіон кулачної бійки, зголосився до бюра бесідників, що мають аґітувати за вибір президентом демократичного кандидата Рузвелта.

Тоні каже, що він готов говорити, де й що від нього зажадають. Думає починати від стейту Мейн.

БРАВ 60 ДОЛЯРІВ ПЕНСІЇ, А СПРОНЕВІРИВ 695,000.

НЮ ЙОРК. — Джордж Філен, урядовець підприємства Бейч і Ко., має станути на суд за спроневірення з грошей фірми 1,900 долярів. Арештований за це спроневірення, Філен признався, що за 13 літ своєї праці для фірми, за що він побирав по 60 долярів тижнево, він спроневірив разом 695 тисяч долярів.

Він признався, що гроші розтратив на біржі. Граючи пана, він бував у модних клюбах і давав „на чай” по 1,000 долярів.

АНҐЛІЙСЬКА ВИГРАНА — ФРАНЦУСЬКА ПРОГРАНА.

НЮ ЙОРК. — Цими днями появилася друком книжка „Фінанси й Політика”, яку написав д-р Павло Айнциґ, заграничний редактор „Файненшел Нюз” у Лондоні. Автор представляє в книжці, що недавне фінансове виздоровлення Анґлії Франція відчула як поважний удар для себе.

Як анґлійські гроші почали падати, Франція готувалася обняти фінансову ґеґемонію в світі. Вона тоді не оглядалася на нікого, а тільки на себе. З приверненням фінансової сили анґлійського фунта Франція вже готова співпрацювати з іншими державами.

ПЕРША СТАТИСТИКА КАТОЛИКІВ СХІДНІХ ОБРЯДІВ.

Св. Конґреґація східньої церкви оголосила першу повну статистику ґєрахій і вірних східніх обрядів. Вступ до цеї статистики написав префект Конґреґації, кардинал Сінчеро.

По статистичним даним число католиків східнього обряду виносить 6,177,500, в тому 5,162,300 Українців. Чинів східнього обряду є 28 мужеських і 44 жіночих. Крім цього треба взяти під увагу спеціяльні відгалуження західних чинів, як Асумпціоністів, Редемптористів, Єзуїтів і Францішканів.

МОНТЕ КАРЛЬО ЗБАНКРОТУВАЛО.

З Ніцци повідомляють, що відома палата гри в Монте Карльо збанкротувала, а вслід за цим, тому, що касино удержувало ціле князівство Монако, воно перестало істнувати.

Як повідомляє офіціяльний комунікат, князь Монака, Люї, переговорює тепер з французьким урядом і вневдовзі Франція збільшиться на один новий департамент: Монако.

Монако є жертвою світової кризи. Касино в Монте Карльо не дає ніяких доходів і банк вперше від часу свойого істнування не виплатив дивиденд. Франція, ратуючи цю одну з найменших держав світа, задумує зредукувати половину директорів і урядників касина, а решті обнизити платні на 30 відсотків. Та найстрашніше це, що горожани Монака платитимуть тепер податки, від чого досі були звільнені.

ЯК ШАНУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ МОВУ НА ВОЛИНІ.

Як ріжні „кресові культуртреґери” на Волині шанують українську мову, може послужити слідуючий факт: Краєве Т-во Господарське „Сільський Господар” у Львові звернулось до громадського уряду в Малині з вимогою вирівнати належність за часопис „Сільський Господар” в сумі 233.50 зол. Лист цей повернено назад з дописокою по польськи: „Zwrot в ціли написання в урядовій мові”. На супровідному письмі підписані війт ґміни Свирида (наш землячок) і секретар Ґосінський.

Ось так шанують мову урядовці, яким платить українське населення, і то в місцевости, якої переважаюча більшість населення є українська.

За гроші, що платять їм Українці, не почуваються до обовязку знати і шанувати польських же законів, які наказують шанувати українську мову нарівні з державною.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ТУРЕЧЧИНІ.

В Анатолії вискочив з шин військовий поїзд, у якому їхали вояки на відпустку. Прудка їзда мала той наслідок, що кілька вагонів перевернулися, при чому загинули 40 вояків. Число легко ранених дуже велике.

ТАЙНА МОНЕТАРНЯ В ХАТІ СЕЛЯНИНА.

Підчас ревізії, яку переводила поліція в хаті Миколи Кліща в Янашкові (повіт Рогатин), караного за лісову крадіж, знайдено на припічку одну форму й дві мідяні плити до відливання пятьдесятьсотикових монет і одну ложку до перетоплювання металю з останками перетопленого олова та цини. Кліща арештовано.

„ВИЩЕ ВЗҐЛЄНДИ” — НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ЗАСНУВАННЯ КООПЕРАТИВ НА ВОЛИНІ.

Відома тактика дубенського старости примінюється вже й на Кремянеччині. Цими днями розпорядком староства закрито українські кооперативи в Раківці, Олишківцях, Корчанівці, Буглові, Бодавах, Малій Андрузі і Залізцях. До закритого Кокорева прибули нові 7 кооператив.

Також не дозволено розпочати діяльности ново основаній кооперативі в Лазах.

Заінтересовані інтервеніювали в старостві — вказували, що подібних „розпорядків” не примінюється ані до приватних склепів ані до польських кооператив.

На це одержали відповідь: „Визше взґлєнди паньствове вимаґайом теґо”!

Втаємничені в цю справу особи пояснять ці „вище взґлєнди” стремління відорвати українську кооперацію на Вониці зпід впливів Ревізійного Союза Українських Кооператив у Львові.

КОРОВИ ЗІЛИ 777 ДОЛЯРІВ.

Фармерови Галовеєви в Ланок, Аркензо, випали у хліві з кишені гроші. Було там 777 долярів. Він помітив зґубу аж за часок, а коли вернувся до хліва, знайшов лише обгризки з паперових долярів. Корови зїли банкноти з пашею.

ПАСТУШКАМ ПОКАЗАЛАСЬ МАТИ БОЖА.

Польська Аґенція Телеґрафічна повідомляє, що до Ляцького Малого, повіт Золочів, ідуть прочани, бо розійшлися чутки, що місцевим пастушкам появилася Пресвята Діва та хрест. Вістка ця миттю рознеслася по околиці, а селяни на тому місці поставили хрест.

ДІЛЮВІЯЛЬНИЙ ЧОЛОВІК НА СЛОВАЧЧИНІ.

У селі Тальош біля Палянти на Словаччині знайшли недавно глибоко в землі людський кістяк, який уже зразу виглядав дуже старинно. Місцевий учитель відіслав кілька більших костей до Братислава в університет для розслідження і там проф. Бабор пізнав у них останки чоловіка, що жив на Словаччині ще в останній міжледовій (передпотоповій) добі. На сусідньому Закарпаттю такої знахідки ще не маємо.

БДЖОЛИ ЛІКОМ ПРОТИ ВКУШЕННЯ ГАДЮКОЮ.

На засіданні париської Академії Наук зясували вислідн дослідів над відношенням отруї бджіл до отруї вужів. Виявилося, що обі ті отруї ділають взаїмно як антидот. Після проб на звірятах робили досвіди на людях. Чоловік, якого вжалили двацять бджіл, був зовсім відпорний на вкушення гадини. Навпаки, люди, вкушені гадиною, після вилікування зовсім не реаґували на отрую бджіл.

ВИБУХ АМУНІЦІЇ В БУКАРЕШТІ.

З невідомих причин у букарештенськім форті „Дорнещті” скоївся вибух, при чім вилетіли в повітря величезні запаси стрільного пороху й іншої муніції. Огнева сторожа і військо працювали 8 годин, заки вспіли погасити вогонь. Шкода дуже велика. Людських жертв не було.

БІЙКА СТРАЙКАРІВ З ПОЛІЦІЄЮ.

У Вінніпеґу прийшло кілька разів до бійки між страйкарами і поліцією. Справа пішла з того, що в фабриці пачок Ф. Дж. Велвуда, на Елмвуд, почався страйк і управа фабрики на місце страйкуючих робітників приняла інших. Тоді страйкарі почали пікетувати фабрику, не допускаючи до неї робітників. Страйкарі облягли фабрику й обкидали камінням робітників і поліцію, яку прикликано для вдержання ладу. Заворушення були в понеділок, вівторок і четвер. Поліція за кожним разом страйкуючих розганяла й арештувала вісім осіб. Кілька осіб були ранені, між ними два полісмени.

Поліція запевняє, що страйкуючі стоять під командою большевицьких аґітаторів.

ЛІКАР ДОБУВ ГОЛКУ З СЕРЦЯ ДІВЧИНИ.

Д-р Шрімгер у Монтреалі зробив трудну операцію 22-літній Теклі Дамазюк, котрій зі серця добув голку, яка дісталася туди перед шістьома місяцями і грозила смертю. Попала вона до зовнішньої серцевої стіни в той спосіб, що Текля впала на землю, тримаючи в руках голку. Лікар зробив отвір у грудях і голку добув пальцями.

ГОТЕЛЬ З ЗОЛОТА.

В Ленкестер, в Анґлії, відкрито, що стіни одного з готелів є побудовані з каменя, в якому є великий відсоток золотої руди. При будові ніхто того не завважав і власник готелю дізнався про це щойно тепер. Вартість золота в стінах представляє більшу вартість як сам готель. З того приводу власник готелю не знає, що з тим має робити, чи йому валити готель і витягати золото. Тому покищо приймає до готелю лиш порядніших людей, а на стінах казав умістити написи, що гостям не вільно лупати стін.

УБИЙСТВО В МАНІТОБІ.

Невідомий убийник чи убийники поповнили загадочний морд на доглядачі парку в Росбурн, Лоренсові Ліз, а його жінку тяжко ранили в голову, коли вони сиділи у своїй кабіні при вечері. Жінку взяли до шпиталю і вона відзискала память. Підклад морду є невідомий. Здогадуються, що застрілений Ліз приловив когось на якомусь злочині і тому його спрятали. Ціла околиця Росбурн кілька днів робила безуспішну облаву за бандитами, перешукуючи старанно околицю.

ВЕЛИЧИНА ГОЛОВИ ТА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ.

Німецький лікар Баерталь від довшого часу переводив поміри голови в шкільної дітвори, та старався дослідити, які звязки заходять між обводом голови та інтеліґенцією молоденьких учнів. На днях оголосив він висліди своїх дослідів. У своїй розвідці він стверджує, що діти з більшим обемом черепа є інтеліґентніші та здібніщі від дітей з меншим черепом. Пише він про це так: „У дітей, які є в шкільному віці, можна зустрінути великі здібности відносно часто тоді, коли дана дитина має велику голову, рідше тоді, коли малу, а зовсім ні тоді, коли маємо до діла з дітьми, які мають дуже малу голову”.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ВБИВАЮТЬ МОСКОВСЬКИХ АҐЕНТІВ

КИТАЙСЬКИЙ КОМУНІЗМ РІШУЧО ВІДМІННИЙ ВІД МОСКОВСЬКОГО.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Своєрідний китайський комунізм нестримно поширюється в Китаю. Більшість китайських патріотів сподівається, що китайський комунізм нарешті обеднає Китай, після чого Китайці зможуть дати рішучий відпір Японії. Вразі виступу Китаю обеднаними силами, Японія не втримається ніякими своїми силами на континенті і їй доведеться повертатись на свої острови. Тому Японці з особливою пильністю слідкують за розвитком і зростом китайського комунізму.

Тут треба зазначити, що китайський комунізм рішучо нічого не має спільного з московським комунізмом, а називають себе Китайці комуністами лише тому, що хочуть установити виборне представництво в орґанах влади від всього китайського населення, починаючи з найменших сіл та міст, чого тепер у Китаю нема. Ворожнеча між китайським комунізмом та московським доходить до того, що ті російські аґенти, які започаткували тут комуністичну аґітацію, вже давно вигнані з Китаю китайськими комуністами, або повбивані. Таксамо молодих Китайців, які скінчили комуністичні школи аґітації в Росії, вбивають китайські комуністи й не допускають їх до ніякого впливу, або навіть до комуністичної партії.

ЯПОНІЯ ПРИЗНАЧИЛА НОВОГО ДИКТАТОРА МАНДЖУРІЇ.

ТОКІЮ (Японія). — Імператор призначив головним командуючим усіх японських військ на континенті й дипльоматичним представником у Манджурії ґенерала Мута. Ґенерал Гонджо, котрий захопив Манджурію й був до останнього часу головним командуючим японської армії, призначений до вищої воєнної ради.

Ґенералови Мутови будуть підлягати всі воєнні та цивільні представники японської влади, що знаходяться на континенті в Манджурії, в Кореї та в інших частинах Далекого Сходу. Отже ґенерал Муто стає повновласним диктатором і відпоручником імператора на континенті Азії. Це значно скріпить японську акцію та дасть можливість справитися Японцям з повстанськими бандами в Манджурії, до боротьби з якими рішучо готовиться Муто.

ХАРБІН ПІД ВОДОЮ.

ХАРБІН (Манджурія). — Вилив ріки Сунґарі та інших рік затопив багато міст і сіл північної та центральної Манджурії. Половина Харбіна знаходиться під водою. Десятки людських трупів плавають по вулицях міста.

Повінь зруйнувала всі шляхи та інші комунікаційні засоби. Населення терпить величезну шкоду від повені та хворіб, що виникли на її тлі. Влада не має сили боротися зі страшною бідою.

ЕКОНОМІЧНЕ ПОЛІПШЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПРИРОДНЕ.

ПАРИЖ (Франція). — Всі фінансові кола вважають, що поліпшення в економічному життю Злучених Держав, яке помічається останніми часами, є цілком природне, а тому Америка стоїть на шляху економічного відродження.

Французи та взагалі европейські економісти й фінансісти вважають, що це економічне відродження Америки почалося внаслідок блискучих заходів президента Гувера, а особливо зогляду на орґанізацію величезних фондів на допомогу банкам, фармерам, дрібним домовласникам і т. п. Американський доляр в Европі все росте в ціні.

ПЕРШИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІД БЕСАРАБІЇ СТАВ ПОСЛОМ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В акерманській окрузі вибрано Українця до румунського парляменту перший раз послом. Ним є український письменник Ілько Гаврилюк, що в часах революції 1917—1919 відогравав визначну ролю на Україні як член партії соціялістів-революціонерів та заступник ґуберніяльного комісаря Херсонщини.

Ілько Гаврилюк був також членом Центральної Ради, українських та російських Установчих Зборів. Він є визначним українським діячем з тих кадр, які свою працю на українській ниві провадили ще до 1917 року.

ГІТЛЄРА НЕ ПУСКАЮТЬ ДО ВЛАДИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Були знову розійшлися чутки, що Гітлєр стане канцлєром, або в крайньому разі його заступником. Та тепер, після спішного засідання уряду фон Папена, виявилося, що ніхто не хоче ділити своєї влади з Гітлєром. Уряд фон Папена стоїть на тому, що в Німеччині має бути уряд президента републики, складений по його вибору з найліпших людей, а не уряд парляменту, складений з представників партій.

Тому, що ворохобня й крайні розправи націоналістів зі своїми противниками тревають далі, уряд фон Папена рішив знову видати декрет про впровадження воєнно-полевих судів з карою на смерть за кріваву ворохобню та за недозволене ношення за ворохобню та за недозволене ношення зброї.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕТЯ ПАРТІЯ?

Якби так американський народ послухав 500 визначних американських економістів, які видали до нього публичний заклик організувати „третю партію", то в американський внутрішній політиці наступив би важний перелом.

Як відомо, американська політична система спирається на системі двох політичних партій. Ні одна ні друга партія не має правильної програми, себто не проголошує основних засад, ні суспільної цілі своєї діяльности. Вони ухвалюють тільки „плятформи" на час виборів, себто встановляють собі тільки цілі на найближчу мету, на випадок побіди при виборах. Це незвичайно влекшує політичне життя краю. При виборах виграє одна партія, а друга партія програє. Побідник стає урядом, противник стає критиком уряду.

В Европі — крім країв большевицької та фашистівської диктатури, які признають властиво тільки одну партію — істнує в кождім краю багато партій. Кожда партія має програму, згори ухвалену. Програма подає також дальшу мету партії, та способи досягнення цієї мети. Цього роду система комплікує політику, але вона виробляє краще розуміння політики та будучини краю.

В Европі були спроби влекшення політики через заведення двохпартійної системи, а в Америці були спроби заведення европейської системи кількох партій. Пробували вперед з одною додатковою партією, з третьою партією. Ці спроби в минувшині все розбивалися о стару американську традицію двох партій. Тепер пів тисячки поважних американських мислителів радять ще раз Американцям, оснувати „третю партію", в противагу двом старим партіям, які перестали сповняти свої завдання до того що затратили ріжниці між собою.

Пропоненти нової партії подають свої ради, якої програми треба новій партії. Нема в тій програмі нових, невиданих річей, але є в ній багато корисних річей. Та чи вистарчить добра програма, щоби зорганізувати довкола неї партію, будучність покаже. „Старі", „великі" партії не так легко повалити. За ними стоять могучі інтереси, через що кожда з них має до розпорядимости великі гроші, а ці гроші підчас виборів нахиляють за ними ту масу неполітичних людей, які ні до партії ні до політики не чують ніякої льояльности. Третя партія може повстати, може навіть показати певні успіхи, але коли вона не здобуде побіди, то Американці, які так люблять успіх, скоро знеохотяться. Тому до зорганізування третьої партії Американцям ще далеко.

Ев. Онацький.

ГРАБІЖНИЦЬКА ПОЛІТИКА БОЛЬШЕВИКІВ І ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

Італійські часописи продовжують подавати цікаві й точні дані про загальний стан в Совітах. Італійсько-совітські переговори ще досі не дали ніяких наслідків, хоч продовжуються вже більше року. Совіти домагаються від Італії забезпечення їм великого експорту хліба (зауважте, саме хліба, — коли населення вмирає з голоду!), але Італія відмовляється від такого забезпечення на тій підставі, що не знає, скільки хліба для себе буде потребувати. Крім того большевики намагаються, за браком засобів, скоротити можливо свій імпорт, а поширити експорт. А що в італійсько-совітських відносинах Совіти все більше вивозили свого добра (хліба, нафти і т. д.), ніж ввозили італійського (машини), то Італія й не погоджується. Тому большевики шукають інших шляхів, — поза італійським урядом. Так, я знаю з певних джерел, що вони недавно замовили в одному приватному підприємству 400 легкопадів (парашютів) для аеропланів, причому контракт так складений, що платити вони будуть... зновуж таки хлібом, а не грошима. Все хліб і хліб! Очевидячки — наш український хліб...

Цими днями Центральний Комітет Комуністичної Партії в Москві наказав Комсомолови, що обєднує в собі 5 міліонів молодих комуністів, перейняти на себе функції наглядачів при зборі збіжа. **Головним завданням цих комсомольців булоб ніби охороняти женців від банд голодного люду, що в багатьох місцях, а особливо на Україні та над Волгою, не мають іншої можливости здобути собі шматок хліба, як тільки силою.** Большевицьке гасло „грабуй награбоване" знаходить далі своє пристосування. В дійсности ці комсомольці мали би відограварти ролю давніх поміщицьких „прикащиків"...

Як повідомляють італійські часописи, ніби вже два міліони комсомольців розсілялися по нивах большевії. Після закінчення збору хліба, на їх обовязку лежатиме також забирати хліб у селян, — бо московський уряд певний, що селяни не здають ввесь зібраний хліб, а частину приховують (та і як могло би бути інакше? — требаж якось прожити!). **Московські статистичні дані припускають, що цього року простір, оброблений під хліб, є далеко меньший від торічного.** До тогож сама обробка землі провадилася незвичайно мляво (кому цікаво працювати для московських грабіжників!), **і тому урожай хліба вийшов дуже злий.** Статистики подають, що на 15. червня на Україні було оброблено під пшеницю лише 1,186,000 гектарів, тимчасом, як в 1930 році було оброблено 3,304,000. Під овес і ячмінь на 15. червня було оброблено лише 3,893,000 гектари, а в 1930 році було оброблено 5,615,000.

Московський уряд побачив нарешті, до чого воно йде й вирішив знайти якісь засоби, щоб заохотити селян до роботи. Тому видав 6. й 10. травня декрети, згідно з котрими селяни отримували би право продавати решткн хліба й худоби безпосередньо покупцеви, а не большевицькій державі. Таким чином, большевики ніби визнавали знову приватну торговлю, проти котрої так страшно воювали і через котру вигубили стільки невинного люду. Але селяни зпочатку навіть не повірили (ще шкіра від попередніх експериментів боліла) й тому всі ринки стояли порожні. Тоді большевики почали видавати декрет за декретом, даючи все нові пільги й переконуючи селян в своїй щирости. І селяни почали привозити дещо на базар, вявляючи тим, що дійсно вміли собі приховати дещо на чорний день.

Але скоро виявилося, що **всі ці декрети большевицькі є марні, тому, що не було чого селянам давати за той привезений на продаж хліб. Бо селяни не хотять більше большевицьких паперців,—їм треба ріжного струменту, залізних виробів, чобіт, убрання, а большевицькі крамниці всі порожні. І знову базари спорожніли.** І то тим більше, що окрім большевицьких комісарів ніхто не мав можливости скористати з тої вільної торговлі, бо ціни на тих базарах були такі, що звичайному робітникови чи урядовцеви й не приступити. Ось вам деякі з тих цін: **молоко пів доляра за літру, одно яйце чверть доляра, свіжа риба від півтора до чотирох долярів за кільограм, морква пів доляра клг., стара бараболя — чверть доляра клг., масло — чотири, пять долярів клг. І це в той час, як звичайна платня для спеціялізованого робітника є найбільше півтора доляра на день, а для звичайного робітника один доляр на день.**

Саме тепер я отримав картку з України, де одна моя далека своячка просить ратувати її з дитиною, бо вмирають від виснаження. Вона працює цілий день разом з чоловіком, але, **працюючи вдвох, не мають чим вижевити одну дитину сімох років...** А большевики хваляться, що у них нема безробіття! У них є гірше від безробіття — голод населення, що працює в ярмі. Дайте безробітному роботу, і він буде забезпечений, а там — працюй, не працюй, а з голоду вмираєш...

ДЕСЯТЬ РОКІВ ВИСОКОЇ КООПЕРАТИВНОЇ ШКОЛИ.

Минуло 10 років, як завдяки матеріяльній підмозі Чехословаччини була заснована в Подебрадах біля Праги Укрзїнська Господарська Академія. Ця школа має три факультети, з яких один називається „Економічно-Кооперативний Факультет". Кооперативний відділ цього факультету, по характеру та значінню навчання, є в дійсности Високою Кооперативною Школою. Обсяг навчання на згаданому відділі є такий широкий, як ніде в світі до цих пор не було.

Вистарчить сказати, що біля 35 спеціяльних кооперативних дисциплін з 80 викладовими годинами протягом восьмох семестрів творять програму цього кооперативного відділу. Між цими дисциплінами можна згадати токі: загальну історію та теорію кооперації; всі види кооператив, продуцентів та споживачів; кредитову кооперацію та порівнююче кооперативне право. Але, незалежно від дисципліни щиро кооперативного характеру, програма кооперативного відділу охоплює також 35 дисциплін загально високошкільного навчального характеру. Між цими останніми можна згадати: Політичну економію, Економічну географію, Економічну історію, Загальну науку права, Цивільне право, Комерційне право, Адміністративне право, Міжнародне право, Міське самоврядування, Округове самоврядування та Соціяльну гигієну.

Отже цикль викладаних предметів на кооперативному відділі Української Господарської Академії охоплює не тільки те, що потрібно знати кожному кваліфікованому кооператорові в царині кооперації, але також все те, що потребує знати кожний дипльомований економіст. Протягом 10 років існування Економічно-Кооперативного факультету його професори виконали велику скількість наукових праць, з яких 64 (загалом біля 1,000 друкованих аркушів) були опубликовані Українською Господарською Академією.

Протягом 10 років свого функціонування Українська Господарська Академія уділила біля 500 дипльомів, між якими 160 дипльомів інжинір-економісти; 40 з цих інжинірів являються фахівцями в кооперації. Всі ці інжинири працюють здебільшого головним чином по кооперації.

Ці дуже значні результати діяльности Української Господарської Академії мусять бути відмічені.

Рівнож слід принести щиру подяку Чехословацькій Републиці, яка протягом 10 років підпирала матеріяльно цю Високу Школу, дала їй можливість перевести в життя організацію Високої Кооперативної Школи та цим дала кооперації велику скількість працьовників визначної кваліфікації.

Проф. С. Бородаєвський.

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

Аркадій Аверченко.

ПРИЯЗНЬ.

Відїжджаючи, Кошкин сказав жінці:

— Я, Мурочко, вернуся завтра. Тому, що ти вибиралася сьогодні до театру, то тебе відведе, замісць мене, мій приятель Бултирин. Він, правда, недоумковатий і чоловік тяжкого характеру, одначеприхильний для мене і буде для тебе уважливий. Коли вернешся додому, то можеш постелити йому в моїм кабінеті, щоби тобі не було страшно. Всеж таки мущина!

— Та мені й так не буде страшно — сказала жінка.

— Ну, всетаки!

А як приїхав Бултирин, Кошкин відвів його на бік і сказав:

— Приятелю! Лишаю жінку під твоєю опікою. Ти вже, будь ласка, вважай на неї. Сказати тобі щиро, мені дуже не подобаються всі ті молоді поганці, які виростають біля неї, як лише відвернешся. А щодо тебе я можу бути певен, що вони не відважаться шептати їй всяку гидоту.

— Кошкин, — сказав строго незломно Бултирин — здайся на мене. Як знаєш, моє родинне життя уложилося нещасливо. Моя жінка втекла з одним поганим молокососом. Тому я є вже навчений досвідом і на ніяку вудочку не зловлюся.

Він мовчки кинув мрачним поглядом на Мурочку, що сиділа біля фортепяну та обіцюючо стиснув Кошкинови руку. Кошкин відїхав.

Мурочка зодягнулася, стояла сумно та пришпилювала капелюх. Вона спитала Бултирина, що слідкував за її рухами:

— Що ви так перешіптувались з Жоржом?

— Так. Він сказав мені, щоби я ввесь час був біля вас.

— Чому?

Бултирин встромив у ротножа для розтинання книжок і сказав, надумавшись:

— Я здогадуюся, що він боїться, чи не маєте ви любовника.

— Слухайте, — спалахнула Мурочка — коли ви не вмієте бути бодай трохи чемні, то я вас зараз нажену від себе, а до театру піду сама.

„Так — подумав Бултирин — хитра ти з біса... Мене наженеш, а сама до любовника побіжиш. Знаємо ми вас".

А в голос сказав:

— Таж це він говорив, не я. Я не знаю, може ви й ніякого любовника не маєте.

Тими словами він хотів полестити її честолюбство, одначе Мурочка надулась і в повозці не промовила ні словечка.

Бултирин був справжній медвідь. В екіпаж скочив перший, заняв три четвертини місця, а як подорозі стрінули Мурочиного знакомого, що привітливо вклонився їй, обовязковий Бултирин потихеньки обернувся та вслід за ним погрозив пястуком.

Здивований знакомий побачив це й довго стояв на місці, слідкуючи дивну пару.

Коли вони ввійшли у вестибуль театру, Бултирин зняв із Мурочки плащ, оглянувся довкола та похмурий сказав, беручи її за руку:

— Ну, йдемо, що?

— Чекайте, куди ви мене тягнете? Лишіть мою руку! Хтож хапає за чиколонок!

— А як треба?

— Візьміть ось так, під руку... І, будь ласка, оставте ваші глупі вибрики. Ані, то я зараз заберуся від вас.

Бултирин розпучливо схопився Муроччиної руки й подумав:

„Брешеш, не втечеш, підла! А ганьбити ти можеш, скільки завгодно".

Коли вони сіли на місця, Мурочка взяла бінокль і стала пригладатися гостям, що сиділи в льожах.

Хитрий Бултирин попросив у неї на хвилиночку бінокля. Вдав нібито приглядається завісі та потихоньки відкрутив шрубку з передної части бінокля, а потім спокійненько передав його Мурочці.

„Дивися тепер" — строго всміхався він.

Мурочка довго крутила біноклем. То підкручувала то скручувала його, а потім сумно сказала:

— Не розумію. Щойно перед хвилинкою було все в порядку, а тепер ні туди ні сюди.

— Абож то тепер є порядні майстри? Злодії! — відповів Бултирин. Їм би лише гроші брати. Візьмуть, а замісць бінокля млинок від кави підсунуть.

На перерві Бултиринови захотілося закурити.

Лишити її тут небезпечно,— подумав він. — У курильню з собою ніяково... Добре булоб заперти її в якунебудь порожню льожу, а самому піти та викурити папіроску... Та вона не піде. Причепилася до мене причепа... А може посадити її в фоє на видному місці, а самому піти й покурити в куті, щоби ніхто не бачив.

Він встав.

— Ходімо!

— Куди? Я тут посиджу.

— Не можна, не можна. Треба йти.

— Таж відчепіться ви від мене! Ідіть, куди хочете!

— Ні, без вас я не піду.

— Підете, — злорадно сказала Мурочка. — Ось я навіть із місця не рушуся.

Бултирин задумався.

— Встаньте, а то скандал зроблю! Гадаєте—не зроблю? Їй Богу, зроблю. Візьму й закричу, що вашу руку в себе в кишені знайшов, або що ви моя жінка, яка покинула мене. Поки люди зорієнтуються — ви й не обчиститеся з такого скандалу.

Мурочка встала з викривленими із злости устами.

— Якийжеж із вас... падлюка! А тому ідіотові Жоржові я завтра очі видрапаю. Ходімо.

„Ти там виговорюй собі, дорогенька, що хочеш — думав тріюмфуючий Бултирин — а я знаю, як поступати з жінками".

Та нараз веселий настрій пропав із його лиця — до них підходив молодий чоловік у смокінгу, весело махав програмкою та привітливо всміхався до Мурочки.

— А, Марія Констан...

— Перепрошую, молодий чоловіче! — заслонив Мурочку Бултирин. — Як вам не сором у такім стані підходити до замужної жінки. Мущина ледви на ногах стоїть, а позволяє собі...

— Слухайте! Ви з глуздів зсунулися!

— Геть, геть! Мало вас тут ходить! Дивіть на нього — пяний, що й язиком не поверне.

— Передовсім, ви нахаба! Я вас не знаю і хотів привитатися з панею Кошкиною.

Здивована публика стала приставати біля них. Мурочка побачила це й вчинила молодому чоловікові благаючий знак і прошептала:

— Ради Бога, до завтра... Приїжджайте до чоловіка... Він пояснить. Не зчиняйте тепер історії.

Лице Мурочки почервоніло, на очах блестіли сльози.

Збентежений молодий чоловік здвигнув плечима, вклонився Мурочці та відступив. Мурочка післала в напрямі публики очаровуючу усмішку, взяла Бултирина під руку та ввічливо сказала:

— Поведіть мене до гардероби.

— Чого?

— Що тобі до того падлюко, — прошептала Мурочка, ввічливо всміхаючися до публики. — Товсте сотворіння!

— Добре, ганьбіть! Прошу, підемо до гардероби... Та я бачив, якими поглядами ви перекидалися з тим молодим чоловіком. До гардероби я вас одної не пущу.

— Ви формальний ідіот, — простогнала Мурочка — таж це жіноча гардероба.

— Так... одначе, може бути, що там є другі двері.

— Таж мій плащ і капелюх на долі — ви, мерзенний кретине!

„Втече вона без плаща чи ні? Ні, не втече, хай іде, — рішив він. — Ну, йдіть, я всеодно пильнуватиму під дверима!

Коли Мурочка вийшла з вотерклозету, вона впала на Бултирина.

— Ідемо додому! — рішучо сказала вона.

„Ага, не вдалося з любовником", злорадно подумав Бултирин. — Підемо, добре.

Він учепився Мурочки за руку, звів її по сходах, зодягнув, показав язик якомусь панові, що глядів не зводячи очей на гарненьку Мурочку, та сів із нею у повозку.

— Шкода, що не бачили пес до кінця — ввічливо звернувся він до неї, як поїхали — здається, цікава песа.

Мурочка з ненавистю глянула на його добродушне лице та сказала:

— Падлюка, падлюка! Дурень проклятий! тупак!

— Чого ви лаєтеся?

— Ось тобі, кретине! Коли я положуся, відчинію вікно навпроти та впущу любовника...

— Ні, ви того не зробите.

— Чомуж би ні, позвольте спитатися?

— Бо я візьму крісло, сяду в спальні та буду пильнувати...

— Ви з глуздів збилися! Ви такі дурні, що навіть не розумієте жартів.

— Добре, добре; А я таки так зроблю. А що? Виговорилися, та тепер не відіпретеся. Їй-Богу, я покладуся в спальні. Абож то я даремно дав слово Жоржові?

— Відважтеся! Я покличу сторожів і вони відведуть вас до поліції.

— А я вчиню скандал. Скажу, що я ваш любовник.

— Падлюка!

— Добре.

Свічка догорювала, слабо освічуючи спальню. На ліжку спала в панчохах і в верхній спідничці Мурочка, накрита простиралом. Видно було, що багато плакала, бо тихенько похлипувала крізь сон.

У куті в великому фотелі сидів на-пів сонний Бултирин. Він гриз машинально викрученую з бінокля шрубку та розсіяно поглядав на сплячу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОМОЖІТЬ ДОБРОМУ ДІЛУ.

Краєва ґазета „Новий Час" прислала до мене листа, якого подаю до преси, хоч я певний, що й інші читачі „Нового Часу" її отримали. Хочу цим закликати наше громадянство до допомоги цій важливій справі.

„Перед 8-ми роками, коли наше громядньство починала огортати зневіра й апатія, ред. Паліїв звернувся до кільканацятьох осіб доброї волі й зібрав між ними $100 на видавання часопису, який від 15. жовтня 1923 р. почав виходити два рази на тиждень п. н. „Новий Час". Може пригадуєте собі перші кроки „Нового Часу", несмілі й боязкі. Тай якжеж могли вони бути інакші, коли взяти під увагу брак досвіду в редакторів і... $100 закладового капіталу.

„Скептики похитували головами. Ворожили скорий упадок „Нового Часу", а тимчасом „Новий Час" не тільки не падав, але ріс, розвивався. Круг його симпатиків більшав з кождим роком. Це спонукало видавців у 1926 р. перемінити „Новий Час" на дводенник.

„Пять років появлявся "Новий Час" що другий день. Ми здавали собі справу, що це тільки переходова стадія, бо остаточною метою мусіла бути переміна „Нового Часу" на щоденник. Над причинами тієї тенденції розводитися не будемо, бо для вас вони зовсім ясні.

„З 1-шим січня 1932 р. ми перемінили „Новий Час" на щоденник. Правда, з огляду на господарську крізу робили ми це з певним острахом. Але здавали собі справу й з того, що видавання в Галичині другого щоденника є абсолютною конечністю. Приступаючи до видавання щоденника, ми не розпоряджали навіть мінімальним капіталом. І не шукали його. Бо й як шукати, коли всі твердили, що на видавання щоденника треба великанських капіталів, а видавання щоденника є незвичайно ризиковне.

„Ось причина, чому зпочатку ми не шукали в нікого/ніякого оперття, а пустилися плисти самі. Ми станули на становищі, що спершу треба самим ризикувати; треба спершу доказати реальність нашого пляну, а щойно після того перебудувати „Новий Час" на широкій громадській основі.

„Першого кварталу „Новий Час" дійшов до накладу 6,400 примірників, а місячні ефективні впливи виносять пересічно 20,000 зол.; місячний буджет „Н. Часу" виносить пересічно 22,000 золотих.

„Для порівнання подамо наклад інших щоденників. Діло 3,500 прим., Хвіля 8,000 прим.; Век Нови 10,000 прим., Слово Польське 3,000 прим. Як бачите, „Новий Час" не так дуже відстав від накладів польських і жидівських ґазет у Львові, при чому „Н. Ч." постійно збільшується.

„Отже ,;Новий Час" покищо ще не є самовистарчальний, але не улягає сумнівови, що до рівноваги в приходах і розходах він дійде доволі скоро. При цьому однак зазначуємо, що покривання хвилевого недобору справляє нам поважні труднощі, власне через те, що ми зачинали без найменшого закладового капіталу.

„В такій ситуації, коли вже стала ясною реальність „Нового Часу", як щоденника, ми постановили поставити видавництво „Новий Час" **на широкій громадській підставі,** щоби таким чином дати „Новому Часови" **широку моральну і матеріяльну опору.**

„З тою метою ми вирішили перемінити „Новий Час" на видавничу спілку в 100 уділах, по 500 зол. уділ.

„Хочемо передати ,;Новий Час" в руки громадян, ідеольоґічно до „Нового Часу" зближених і таких, що дорожать національною пресою. Разом з тим через створення закладового капіталу хочемо дати „Новому Часови" тверді матеріяльні основи.

„Ось причина, чому ;;Новий Час" звертається на вашу адресу. Бо ми віримо, що у вас „Новий Час" знайде зрозуміння.

„Дивіденд від уділів ми не обіцюємо. Тай довго ще на них годі рахувати. Але обіцюємо одно: що гроші, які Ви вплатите, не пропадуть, але підуть на укріплення і поширення „Нового Часу".

Остаємо з правдивою для Вас пошаною. За дотеперішню Видавничу Спілку

„Новий Час".

Подав **Іван Ґельнер,**

Ню Йорк, Н. Й.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги в сумі $25 з фонду допомогового.

Рівнож дякую й урядникам відділу 77-го, що занялися моєю справою.

Михайло Йоган,
член від. 77-го У. Н. С.
Йорквіл, Огайо.

—o—

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги в сумі $25, котра то поміч була мені дуже потрібна в моїй довгій і тяжкій хоробі.

Кличу жінок, котрі ще не є членами У. Н. Союза: Вступайте в члени У. Н. Союза, бо це одинока наша поміч на чужині в прикрих часах та ріжних нещасть як каліцтво, довга недуга й смерть.

Марія Стецьків,
членица від. 218 У. Н. С.
в Кембел, Огайо.

— Чи то правда, пані Канарчукова, що чим більше хтось дістане, тимбільше ще хоче мати?

— Не все, пані Швакова. Чи вже мали ви коли трійняки?

—o—

— Ромку, чому не хочеш іти до школи? Чи ти може хорий?

— Ні, лише пана учителя нині не буде в школі. Вчора сказав до нас: „На нині буде досить, а завтра поїду дальше".

—o—

— Що?! Ви купили собі пса, щоби пильнував вам господарства в ночі, а все таки не можете спати? Щож є причиною вашої безсонности?

— Той пес: він гавкає цілісеньку ніч!

—o—

Винахідник.

— Що це таке, що я вашого брата вже так довго не бачу? Вже буде з десять місяців, як я його бачив востаннє.

— Бо він від десятьох літ думав над винаходом. Хотів винайти свічку, яка в міру, як світиться, замісць спалюватися — щоб росла вгору.

— І він винайшов?

— Ні, та зате йому винайшли місце в заведенні для божевільних.

—o—

— Навіщо придумані поцілунки?

— Я так думаю, що для скорочення зайвих балачок із жінками.

—o—

На вечерницях.

Панночка: Якеж це вино?! Цеж вода!

Юнак: Дуже підхоже для панночок — невинне!

—o—

Горе замрячило ум.

Чоловік похоронив жінку. На другий день до нього приходить приятель, щоби висловити йому спочування, та застає його, як... залицяється до наймички.

— Ні, мій любий, це вже занадто!

— Що вдієш? — оправдується вдовець крізь сльози. — Коли мене навістить лише велике горе, я сам не знаю, що роблю.

—o—

Чоловік: Знаєш, Наталю, ця нова наймичка справді добре варить. Обід є смачний.

Жінка: Я помагала їй трохи.

Чоловік: Ну, хай і так, всеж таки обід добрий.

—o—

Заспокоїв його.

Дозорець звірят у цирку: Відійди хлопчику від слона!

Хлопчик: Позвольте мені лишитися тут хвилиночку, я йому нічого злого не зроблю.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Українські жіночі орґанізації одержали медалю.

Українські жіночі товариства мали виставу в „Солджер Філд", уряджену в честь 200-літніх уродин Джорджа Вашинґтона. Український павільон хоч не великий, але був дуже цікавий і прекрасно прибраний. Публика, котра найбільше була зацікавлена українськими вишивками та іншими ручними виробами, спинялася довше біля павільону й давала численні запити про українське мистецтво. Писанки були на першім місци зацікавлення. Відвідачі не могли надивуватися, щоб це справді було куряче яйце, так гарно ручно вимальоване.

Наше жіноцтво отримало дуже гарну медалю, котра є перша того роду в Америці. Крім того прийшов лист подяки, від ґенерала Паркера, в якому сказано так:

„Позвольте мені подякувати сердечно за Вашу інтересну й наукову виставу в „Солджер Філд".

„Ви додали дуже богато праці до успіху свята в память двіста-ліття уродин Джорджа Вашинґтона.

„На знак моєї подяки я офірую цю медалю для українських жіночих товариств.

Френк Паркер,
ґенерал-майор
Ю. С. Армії.

У виставі брали участь такі жіночі товариства міста Шикаґо: Запомогове Тов. Укр. Жінок: В. Остапчук і К. Доманчук; Сестрицтво св. Ольги при православній церкві: А. Пікульська, А. Сенчук і М. Лащук; Тов. „Січ" при церкві св. о. Миколая, Оклей і Райс ул.: К. Тарнавська й Чикало; Сестрицтво св. Марії при церкві Пресв. Богородиці, 49-та і Палайна ул.: А. Ґізовська й К. Перович; Союз Українок з Савт Сайд: О. Брилинська; Союз Українок з Вест Пулман: К. Шемердяк й А. Грабінська; Хор міста Шикаґо: С. Цимбаліст; Запомогове Тов. Укр. Жінок, відділ 2: О. Парута й А. Олеськів; з Борн Сайд: А. Дзорджевич і Нісевич; Клюб Танцюристів: О. Коцовська; з Генсон Парк, Тов. „Молода Україна"; М. Козира й О. Любинець.

Багато трудилася пані А. Грабінська, котра для демонстрації пряла на кужелі через два дні. Це дуже притягало і зацікавило Американців, що ще такого інструменту, як кужіль, ніколи не бачили. На признання заслугує пані А. Дякун, артистка - малярка, предсідниця комітету, що вималювало образ Вашинґтона, який знаходився в павільоні. Вона поклала найбільше старань і праці, щоб вистава випала з таким великим успіхом.

Багато потрудилися також ті, що занялися продажею цвітів, як рівнож ті жінки й дівчата в прекрасних українських костюмах, що так точно явилися в павільоні і витали гостей приємним усміхом.

На виставу дали свої дорогі й гарні речи такі особи: пані К. Тарнавська, Ю. Тарнова, А. Ґрод, А. Грабінська, А. Сенчук, П. Баран, М. Лащук, К. Доманчук, І. Тарнавська, Т. Кушинська й д-р Г. Ґ. Скеґар.

На цім наша робота не закінчена, бо перед нами стоїть ще більше завдання, як до тепер ми мали, а це світова вистава, що відбудеться в 1933 році. На тій виставі ми будемо мати багато більше місця, ніж мали цим разом. Там зможемо виставити багато більше виробів українського мистецтва.

Хто з читачів має які суґестії, або українські річи, як килими, писанки й інші вироби, тих просимо зголоситися на адресу: К. Доманчук, 513 N. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ті жіночі товариства, що дотепер участи не брали, а хотілиб помагати й брати участь у нашій роботі, просимо зголоситись на повище подану адресу.

Катерина Доманчук,
секретарка.

Між фермерами.

— Скільки молока дає твоя корова?

— Десять літрів.

— То маєш дуже малий зарібок!

— Одначе я продаю двацять літрів, а для домашнього вжитку лишаю собі чотири літри.

—o—

НАГЛИЙ СУД У СЯНОЦІ.

(2)

Міхал Малецкі признався до 3 стрілів, але стріляти мав під примусом 3 осіб. Свідки того примусу не потвердили. Постерунковий поліції Малявскі бачив, як Малецкі стояв з карабіном готовим до стрілу, зглядно ладував його. Перед Йосифом Малецьким та Василем Поточним хвалився Малецький, що стріляв до поліції, а Ян Ромачук бачив його з карабіном.

Петро Мадея перечить участи своїй у ворохобні, в часі стрілів був на плебанії. Обтяжує його Іван Кравець, що бачив його з карабіном, а Міхал Мадея каже, що бачив, як він стріляв.

Антін Павлавський признався, що вистрілив раз, але не до поліції, тільки вгору, на пострах, щоби настрашити товпу і в той спосіб спонукати товпу розійтися. Натомісць свідок Мик. Мадея мав його бачити, як він стріляв у сторону поліції.

З акту обвинувачення слід ще замітити те, що в часі заворушень ранено 4 поліцаїв легко, а 3 тяжко. Скільки є ранених та вбитих селян, акт обвинувачення не каже. До розправи покликано 35 свідків. Розправа потреває 2 дні.

—o—

Відгомін бурхливих подій у ліському повіті.

Сянік, 20 липня 1932.

Сьогодні почався в Сяноку наглий суд, перед яким стануло 3 **Українці, саме Василь Дуник, Петро Мадея і Антін Паславський і один Поляк — Михайло Малецький.**

Процес цей — не дрібний собі, звичайний процес, але процес, який незвичайно цікавить публичну опінію. Свідчать про це такі факти, що на процес цей приїхали кільканацять журналістів, які обслугують українську й польську пресу, а підсудних боронить 7-ох адвокатів, а саме: два місцеві українські адвокати, **д-р Василь Блавацький і д-р Степан Ванчицький,** з замісцевих: **д-р Загайкевич, д-р Степан Баран, д-р Степан Біляк та д-р Мадея і д-р Розенблят-Ґут.**

Обвинувачує підсудних прокуратор **Цішкович.**

Невелика саля розправ повніська цікавої публики. Повно її і на ґалерії, й на долині. В лавках, призначених для суддів присяглих, сидять судді, що уважно прислухуються розправі.

Підсудні — представляють прикрий образ. Помарнілі, вихудлі лиця, їхня одежа зложена майже з самих лат, сякітакі подерті лапті на ногах свідчать про їх важке матеріяльне існування.

В судовому коридорі й перед судом скріплено поліційні стійки. Дорогу, що веде попри суд, замкнено для возів, щоби гуркіт возів та авт не перешкоджував учасникам розправи.

Розправа відбувається рано й пополудні. На перервах учасники розправи живо коментують деякі факти та події, про які довідалися на розправі.

Внесок оборонця д-ра Загайкевича на вступі розправи.

По відчитанні акту обвинувачення заговорив в імени всіх оборонців адв. д-р **Загайкевич,** жадаючи предложення афіша про оповіщення наглих судів для провірення, чи є виповнені всі формальности. Після показання обороні дотичної оповістки забрав д-р Загайкевич слово поновно, виказуючи недопустимість розправи в трибі наглого поступовання.

Так, як на афіші є видруковане, то це розпорядження Ради міністрів з 2. 9. 1931 про ведення наглого поступовання входить в життя з днем 10 вересня 1931., тоді, коли реляція старости твердить, що розпорядок цей був оголошений в Ліську дня 8. вересня 1931, наслідком чого розпорядок цей увійшов в життя в ліському повіті, а затим і в Лобізві, дня 9. вересня 1931. Отже є очевидна суперечність між датою, визначеною розпорядком Ради міністрів, і твердженням старости про введення в життя цього розпорядку. Внаслідок такої суперечности нагле поступовання як оголошене неправильно і неформально є недопустиме.

Д-р Загайкевич ставить внесок, щоби Трибунал наглого Суду признав свою невластивість і передав справу до звичайного поступовання. Рівночасно ставить д-р Загайкевич внесок на покликання в характері свідків начальника громади і членів громадської ради в Лобізві, як також начальників громад у Телесниці і в Бібрці на ствердження, що в тих громадах оповістки про наглі суди зовсім не було.

Д-р Ванчицький ставить внесок, щоби переслухати на ті самі обставини як свідка ліського старосту Вернстейна.

По спротиві зі сторони прокуратора та по репліці зі сторони д-р Загайкевича Суд оголосив по довщій нараді ухвалу, якою всі внесення оборони відкинув.

Після того почали переслухувати підсудних.

Зізнання підсудних.

Підсудний Василь Дуник, літ 28, гр.-кат., жонатий, батько одної дитини, був кілька разів судово караний військовими судами.

Предс.: Почуваєтеся до вини?

Підс.: Ні!

Предс.: Що маєте на своє оправдання?

Підс.: Дня 30 червня, коло 4-тої год. прийшов до мене Михайло Ткач і казав мені, щоби я пішов до Телесниці, бо там мали викопувати хрест і заводити панщину. Ми пішли. Стали на горбі. По двох годинах обсервацій ми вернулися до дому. Я зїв снідання, скосив кусень поля і коло полудня вернувся до Лобізви. Я вийшов на дорогу і опинився біля дому війта. Там була велика юрба людей. А прийшов я у хвилину, коли від плебанії люди вели трох постерункових і ксьондза. Частина людей пішла до двора, частина з постерунковими до хати війта. В дворі люди грабували. Після того я вернувся до дому війта і положився при дорозі. Нагло хтось крикнув, що йде поліція. Тоді візвав мене Новацький, щоби піти до війта по кріси. Я пішов, взяв кріс, наладував його 4-ма набоями й вибіг на вулицю. Другий і третий кріс взяли Малецький і Паславський. Там я побачив 8 поліціянтів. Хтось крикнув: „стріляти до поліції". Коли поліція почала стріляти до людей — я стрілив у сторону поліції 4 рази. Я стріляв вище поліції. По вичерпанні тих набоїв я дістав від Григора Васьки з Телесниці 5 набоїв. Я наладував ними кріс, але з них уже не скористав. Опісля кріс я віддав Іванові Приходникові, а сам пішов до дому. З саду за мною стріляли теж до поліції. Ми почали стріляти до поліції щойно тоді, як поліція дала до людей дві сальви.

Предс.: Чому ви кажете, що поліція перша стріляла?

Підс.: Бо я чув, як кулі свистали коло нас.

Прокур.: Де був Малецький і Паславський, як ви стріляли?

Підс.: Вони були в інших ґрупах.

Суддя-вотант: Якто, люди поділилися на ґрупи?

Підс.: Ні, люди бігли на поліцію.

Прокур.: Ви на плєбанії були?

Підс.: Ні.

Д-р Загайкевич: А знаєте, чому люди так громадилися?

Підс.: Бо мали завести панщину.

Предс.: А ви знаєте, що це панщина?

Підс.: Це „Свенто Праци".

Дальше підсудний на питання д-ра Загайкевича твердить, що він не чув візвань поліції „розійтись", а також подає кілька свідків на обставину, що біля плебанії не був та що з двором жие в добрих взаєминах і не пішов би до двора грабувати.

Підс. Михайло Малецький, рим.-кат. літ 23, з Телесниці, до вини не почувається.

На питання предсідника, що має на своє оправдання, — зізнає:

Я був на подвірю, як надбігла юрба людей і казала мені бігти до Лобізви, бо там мають викопувати христ.

Предс.: Пощо, чи мають панщину завести?

Підс.: Казали лише, що мають викопувати хрест.

Предс.: То ви мали боронити той христ?

Підс.: Так.

Предс.: Що дальше?

Підс.: Я пішов до Лобізви. Було там дуже багато людей. Я вбіг на ту хвилю, як люди розброювали постерункових. Опісля повели їх і ксьондза до хати війта. Пішов я за ними. Їх посадили за хатою. Опісля люди почали кричати: „до двора, до двора". Побіг і я туди. Люди перерабували двір зовсім. Мені показали дві шаблі, які у дворі зрабували. Були це шаблі Зємби. Я ті шаблі взяв і йому відніс. Опісля я пішов до війта подивитися, чи звільнили постерункових і ксьондза. Довідався, що так. Я хотів піти до дому, але мене не пустили. Завернули, як я вертався. Тоді на подвірю війта побачив Дуника з 2 крісами.

Підс. Дуник (з лави підсудних): неправда!

Предс.: Тихо, не перешкоджуй.

(Далі буде).

Роботодавець.

Суддя: Який ваш фах?

Обвинувачений: Роботодавець.

Суддя: Комуж даєте працю?

Обвинувачений: Панам, прошу, слідчим суддям. Бо колиб мене тут не було, не мали би панове що робити.

АТРАМЕНТ З КОМАХ.

Вже дуже давно люди відкрили, що атрамент до писання можна виробляти з маленьких бульбашок на галузках або на листю дерева. В самій середині тих бульбашок знаходяться яєчка мушок або комашок, які проколюють кору дерева, або листя, і зносять у тих проколених дірочках свої яєчка. Ті яєчка заваджають ростині і тоді для охорони наростають бульбашки.

В Малій Азії є один рід дуба, з якого бульбашок виробляють атрамент. В бульбашках знаходиться досить багато кислоти, якої вживається для виправи шкір. Бульбашки роздушується і мочиться у воді кілька днів. До цього плину, в якім мокли бульбашки, додається зеленого вітріолю. Цей плин перемінюється тоді в атрамент, але щоби він був трохи густіший, додається до нього ще кілька каплин клею, а до того домішується ще трошечки кислоти. Такий атрамент не розтікається по папері, не тратить краски і чим довше стоїть, тим стає темнішим.

Знаходяться дерева, з яких виробляють атрамент, і в Середущій Америці. На виріб атраменту вживають і штучних красок, — всі вони по кількох роках тратять свою краску. Атрамент із штучних красок вживають до фонтанових пер, бо він скоро не густіє.

Крім повищих способів виробу атраменту є ще й інші. Ясно-червоний атрамент виробляють з малесеньких комашок, які живуть у кактусах Мексика й Середущої Америки. Ті комашки мають у собі таку матерію, з якої можна би виробляти червоний атрамент. Ці комашки сушать і опісля розпускають водою з амоняком. З цього повстає клей, якого вживають на виріб атраменту.

Ще інший рід атраменту, темно-брунатний, званий сепія, виробляють з плину, яким охороняє себе у воді один рід мякуна. Цей мякун, коли в небезпеці, випускає теч темної барви, яка затемнює воду і в той спосіб ратує рибу.

Друкарське чорнило складається головно з саджі, змішаної з лняним олієм і іншими хемікаліями. Те чорнило багато густіше від атраменту до писання.

Найпростіший спосіб виробу таємного незримого атраменту, є цитриновий сок, який зрадить написану тайну, коли подержати письмо над полумінью нафтової лямпи.

— Мені вже кілька лікарів відступили.

— Вважали твою недугу такою небезпечною?

— Ні, лише я не платив рахунків.

БАГАЦТВА ЯПОНІЇ — НАЧЕ В КАЗЦІ.

Розвиток Японії ще цікавіший ніж Злучених Держав. Держава ця за кільканадцять літ перемінилася із середньовічної на новітню і то майже виключно японськими силами. А нині Японець уміє таксамо добре кермувати великими промисловими підприємствами або користуватися рекламою, як і його білі суперники.

Одною з наймогутніших японських родин є рід Міцуї. Їх родовід сягає аж до 6-го століття нашої ери. Треба було 500 літ тяжкої праці, щоби вкінці той рід здобув собі найвище першорядних людей бизнесу. Їх фірма тому 300 літ перевела чековий оборот. Вона ввела для своїх робітників участь у зисках.

Та господарською силою стала ця фірма щойно від 1889. року, себто відколи Японія ступила на новочасний шлях не лише в політиці, а й у господарстві. Тоді то ця фірма купила від держави копальні вугля, що були основою величенського майна. Нині шефом її є барон Міцуї. Кажуть, що його майно доходить до 3.6 міліярда долярів.

До величезного концерну Міцуї належать не лише найбільші банки, а й ткальні, електрівні, рільничі підприємства, великі торговельні доми, які продають усе: бавовну, машини, кораблі, літаки, вугіль, будівельний матеріял і т. д. Підприємство має власну торговельну фльоту, 31 кораблів, а всі побудовані у власній фабриці.

Суперничає з тією могутньою фірмою родина Міцубіші. Їх фірма повстала щойно кількадесять літ тому, а веде її Івасакі. Недавно не мав він іще ніякого впливу. Колись спекулював рижом, та найлпший бизнес зробив на землі, яку закупив у Токіо. Заплатив за неї скарбови півтора міліона єнів. Тепер на тім терені є найрухливіша часть столиці Японії.

Рівночасно побудував він фабрику кораблів. Дістав привілей для плавби. Отворив банкову контору. Підприємства розвивалися гарно і тепер його маєток майже такий, як фірми Міцуї. До розвитку фірми немало причинився факт, що його зятями були премієр Кото і міністер Івасакі.

Найцікавіша серед багатіїв японських є родина Сузукі. Історія тієї родини наче з казки. А починається історія тієї родини в 1905. році.

Тоді то вдова по дрібнім фабриканті цукру стала творити величезний концерн. Належали сюди фабрики кораблів, сталі, рафінерії цукру, прядільні, товариства обезпечень і т. д. Небаром рішала вона в торговлі головними харчовими продуктами, як риж, пшениця, цукор, фасоля. А майже світовий монополь має Сузукі в ділянці камфори. Разом Сузукі веля 70 величезних підприємств. Щоправда, основний капітал тих підприємств виносив лише 40 міліонів єнів (18 міліонів долярів), та в дійсности концерн розпоряджав около 200 міліонами долярів.

Свого часу Сузукі була найбогатшою жінкою в світі. Коли ж і проголосила банкроцтво та зліцитували ввесь концерн, лишилося вдові коло 180 міліонів долярів маєтку.

Найбогатшим Японцем був барон Окура. Він був сином вбогого торговця риб. Сам дитиною ходив по подвірях, продавав риби, які носив на палиці. Як скінчив 17 літ, наприкрилося йому це заняття і він перенісся до Токіо. Тут доробився стільки грошей, що сам міг оснувати торговельне підприємство.

В 1896. році оснував він торговлю зброї й амуниції. Бизнес ішов добре. За кілька літ доробився стільки грошей, що пустився в подорож по Европі й Америці. Тоді оснував теж свій відділ у Лондоні і міг із першої руки купувати зброю й амуницію для японської армії. Вже як багатий чоловік дістав Окура титул барона.

Японський король жемчугів (перел) Мікімато походить також із рибальського села. Хлопцем продавав овочі. Він то придумав спосіб штучно плекати жемчуги в мушлях. Роблять це так, що живі мушлі при помочі чужих предметів приневолюють виділювати жемчужні складники. Щоправда, Мікімото навчився тієї штуки від Китайців, одначе уліпшив її й забезпечив 17 ріжними патентами. Тепер Мікімото плекає мушлі на велику скалю. Один із відділів є в рідному Мікімотиному селі, в заливі Тоба.

НЕ СУМУЙ!

О, не сумуй, моя кохана пташко,
І не схиляй у смутку голови,
Мені, як і тобі, терпіти дуже тяжко
Важкий удар жорстокої судьби.

В майбутнє вір і разом ми обоє
Без нарікань цей видержім удар,
Що дання нам жорстокою судьбою;
Лиш збережім в серці кохання жар.

Вір, біль пройде, забудеться все горе
І доля знов всміхатись буде нам;
Для тебе бережу і ласк й цілунків море,
Тобі я їх, лише тобі віддам.

П. Т.

ЖАРТИ.

Дивний випадок.

— Матвію, кінь, що я його купив у вас, здох нині рано.

— А то дивне. В мене того ніколи не робив.

До англійського короля Якова II. зголосився новий французький посол, що зробив на короля неприємне враження. Потім король спитав фільософа Бекона, який був присутній підчас авдієнції, яка його думка про нового посла.

— Високий і пристійний — відповів Бекон.

— Це я також запримітив, — сказав з усміхом король. — Та що ви думаєте про його розум, здібности?

— Ваша величносте! З дуже високими людьми приключається часто те саме, що з домами, де мешкання на стриху бувають звичайно гірші ніж нижче положені.

—o—

— Пані мусять на тім дуже терпіти, що пан професор такий розсіяний?

— О, ні, бо часом дає мені двічи гроші.

—o—

Тяжка жертва.

— Чогож ти, дитинко, так дуже плачеш?

— Бо мій батько є представником фабрики мила та за кождим разом миє мене, як прийде який гість.

—o—

Батько: Михасю! Ти вже доволі великий хлопець і я мушу сказати тобі, що святий Микола поправді не ходить із дарунками.

Синок: Тату, лише не говори таке ріжне! Скажи краще відразу, що вже мені нічого не хочеш купити на святого Миколи.

—o—

У звіринці.

— Ах, бідна ця жирафа, зїла припадково отрую. Мусітиме згинути.

— Таж виглядає зовсім здорово?!

— Щож ви собі гадаєте, така довга шия, то її жолудок ще й не знає, що до нього йде отруя!

—o—

Якийсь письмака жалівся, що як працює до пізної ночі, не може потім ніяк заснути.

Приятель-критик порадив йому:

— То все прочитайте собі, що ви написали, а скоро заснете.

—o—

Прохожий (на вулиці до хлопця): Ти гільтаю, що сказала би твоя мати, колиб побачила, що ти куриш!

Хлопець: Дуже втішилася би, колиб побачила, бо вона зовсім сліпа.

У галицькім суді.

— Що волиш: чи пятьдесять золотих, чи тиждень арешту?

Обвинувачений: Коли пан судя мають при собі, то я волів би 50 золотих.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГАМТРАМК, МІШ.

Для голодуючих на Гуцульщині.

На забаві в громадян Петра і Магдалини Войтович на заклик Онуфрія Курочки слідуючі особи зложили свою жертву, за котру в імени 4-го відділу ОДВУ імени Д. Головінського складаємо щиру подяку: А. Холявка, П. Войтович і П. Войтович по $1; О. Курочка, І. Курчак і В. Бугай по 50 ц.; М. Машталяр і А. Патра по 25 ц.; І. Андрушко 20 ц.; С. Наюко 15 ц. — Разом $5.35.

Гроші вислано через Обєднання.

Іван Курчак, секр.

—o—

ГАМТРАМК, МІШ.

На визвольну боротьбу.

На зборах 12. червня, ц. р. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, 94 від. У. Н. Союза, з приводу II-го зїзду ОДВУ ухвалило вислати $25 до Рідного Краю через Обєднання на поміч тим, котрі кріпко держаться й не впадають на дусі в боротьбі з ворогом. Тепер рішня наша молодіж в Рідним Краю бореться завзято й не впадає на дусі в своїх змаганнях. Сотки молоді в тюрмах, а тисячі гартують свої молоді сили до дальшої боротьби з ворогом.

Взиваємо також інші товариства і братства не відмовити піддержати їх матеріяльно та морально.

Гроші вислано через Обєднання.

Іван Заблоцький, предс.;
Михайло Кулинич, рек. секр.;
Михайло Бабій, касієр;
Іван Курчак, фін. секр.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (21)

На старих, порослих мохом стінах, увесь час стояла варта. Від того часу, як Тарзан був в Опарі, його мешканці почали ставити на стінах варту, щоб ще не повторилося те, що хтось несподівано проберється до них у місто. На одному розі стіни, за великим каменем, стояла постать людини, що скорше була схожа на людоподібну малпу, ніж на людину. Та постать пильно вдивлялася в долину, що теж далеко розляглася перед містом Опар.

—o—

Дивні це люди були ці мешканці Опару. Мужчини були похожі на людоподібні малпи і можна було думати, що малпи були їх предками. Але жінки на подив були красні та мали дуже гарно збудовані тіла. Так ніби природа жартувала, давши місту Опар найогидніших мужчин і найкращі жінки, які працювали та господарили з таким саме вмінням, як їх цивілізовані сестри. Віками місто було забуте й ніхто зовні не порушував його спокою, поки тут не зявився Тарзан.

—o—

Довго й пильно постать дивного вартового вдивлялася в далечину долини, так, ніби він примітив там своїми слабими очима якийсь незвичайний для нього рух. Чим далі, тим ясніше вимальовувалося, що хтось наближається до Опару. Можна було вже бачити кілька десятків дикунів, а між ними великана білого, що провадив їх. Нарешті вартовий стрімголов побіг до головного жерця, щоб попередити його про наближення сторонніх людей.

—o—

Головний жрець сидів зі своїм найближчим оточенням посеред подвіря храму під високим деревом і вів мирно якусь розмову. Відомости, які принів вартовий, сполошили всіх. Не було сумніву, що це Тарзан знову йде до Опару. Адже він прирік повернутися, щоби переконатися, чи з жрекинею Ла не сталося щонебудь прикрого. Він довго не повертався й всі, навіть сама Ла, рішили, що Тарзан уже вмер, або загинув. Аж тут несподівано він іде сюди.